

איך הנחילה מעשלת רבין מפלה מוחצת לעצמה

יצחק רבין ויגאל אלון לא היו, אולי, נגררים להת' בטאיות כה קיצוניות. לולא היו משוכנעים באופן מוחלט כי ארצות-הברית תסיל וטו על כל החלטה שתכיר באש"ף, כי בניגוד לעצרת הכללית, שבה אין וטו ואין עמדה מכרעת לארצות-הברית, קיים וטו כזה במועצת-הביטחון. גם ההרכב הוא שונה. לשלוש מדינות מערביות — ארצות-הברית, בריטניה וצרפת — יש כוח רב במועצה, ואי-אפשר לזוז בלעדיו.

לא ברור מה הביא את ראשי ישראל להערי' כתימצב מסופקת לגמרי לגבי מה שצפוי במו' עצמה. ייתכן מאד כי האמינו להבטחותיו של דניאל מוינהאן, הנציג השנוי-במחלוקת של ארצות-הברית באו"ם. מוינהאן הוא דמות סגונית. הוא אהוב להבריק במי-לים חריפות. אבל אין הוא אדם אחראי. בשבוע שעבר כימעט שולק מתפקידו עלידי פורד וקיסגינר, אחרי שראש המיכלת הבריטית באו"ם היש' וזה את מוינהאן לאמשרל במערבון. פורד נסוג בהגע האחרון, מתוך חשש שפיתורי מוינהאן בשעה זו יפגעו עוד יותר ביוקרתו המעורעת של הנשיא. אחרי סילוק שריהביטחון וראש סוכנות-הביטחון לפני כמה שבועות, מוינהאן הוא פוליטיקאי, המבקש לזכות במועמדות לתפקיד סנאטור מטעם מדינת ניו-יורק. הוא משתמש בתפקידו כדי לרכוש את קולות היהודים בניו-יורק, על-ידי הופעות תכופות וקיצוניות למען ישראל לעיני הטל-וויזיה המקומית. נראה שהבטיח וטו אמריקאי. אולם להבטחה כזו לא היה כל ערך. כי לא מוינהאן קובע את המדיניות של ארצו. אפשר היה לנחש מראש כי שום מדינאי אמריקאי לא יעז להטיל וטו על ההחלטה. מאחר שפירושו של וטו כזה היה יצירת מצב מילחמתי בגולן, הריסת המדינות של קיסגינר במרחב, היגררות מצריים למילחמה ובידוד גמור של ארצות-הברית באו"ם.

ומתן — כי אחרת לא יישארו בירי אש"ף קרי פים לניהול המשא-ומתן עצמו. ביום הראשון השבע הודיע אורי אבנרי, על סמך אותם מקורות, כי במוסקבה הושג הסיכום הבא: הצהרה של עראפאת, שנועדה לסדור את הדרך לפני הזמנת אש"ף לזינבה ולכל פרי רום אחר. הסכמה כי כבוא היום יצהיר עראפאת שהשתתפות אש"ף בוועידת זינבה תישב עדי' ידו כ"הכרה דהיפקטו" כמדינת ישראל. הצעה לטיפוח-הכירה סובייטית-אמרי' קאית: ברית-המועצות, תכונן שוב יחסים נור' מליים" עם ישראל, ותמורת זה תכיר ארצות-הברית באש"ף.

הודעה מהפכנית ידיעה נזובת

ב ליל-שבת, כאשר רוב המדינה ישבה רתוקה לי מקלטי-הטלוויזיה, הודיע הקריין כי יאסר עראפאת מסר במוסקבה הודעה-סיכום קיצונית ביותר, ואשר אין בה כל שינוי בעמדת אש"ף. בכך, הכריז הקריין, "התברר כל הניחושים על השינוי הצפוי בעמדת אש"ף". היתה זו הודעה דרמאטית. ששיכנעה את הציבור הי' ישראל כי כל הדיבורים על התפתחות באש"ף היו דיבי' רייהבל. יותר מכל השתכנעו חברי ממשלת-ישראל, שהת' אפקו רק בקושי מלהביע את שימתחם. אולם לשימחה זה לא היה כסים — נשם שגא היה בזה, הודעת הטלוויזיה. היריעה הי' תה נזובת — פרי של בורות, יותר מאשר פרי של זרון. דרושה מומחיות מסוימת כדי לקרוא ולהבין מיסמכים דיפלומטיים מסוג זה. הודיע עלול לדלג על הפוסקים

ה בעייה שעמדה לפני ממשלת-ישראל היתה יחידה במינה: מה לעשות לסבתא של יצחק רבין, שקיב' לה גלגלים והפכה לאוטובוס? הבעייה התעוררה ביום השישי, כאשר עמד ראש' הממשלה לפני עורכי העיתונים הישראלים. הוא נשאל מה יעשה אם יכיר אש"ף במדינת-ישראל. האם ינהל עימו או משא-ומתן? בניגוד להרגלו השיב יצחק רבין בבדיחה. השאלה מזכירה לו, כך השיב, אימרה ששמע בימי ילדותו: "אילו לסבתא שלי היו גלגלים, היא היתה אוטובוס!" היתה זו תשובה מסופקת מאד — כי באותה שעה עצמה עסקו כמה מטובי המוחות בעולם בהפיכת הסבתא של ראשיה-הממשלה לאוטובוס משופלד.

אולטימטום עצמי של רבין

א ת האזהרה הראשונה של ברק נתן אורי אבנרי, ביום הרביעי בבוקר מסר ידיעה שפורסמה בהרחבה, ושוכתה במקום הראשון בחדשות הטלוויזיה באותו ערב. עליפי מידע מהימן ביותר, שאת מקורו סירב לזוהר אלא באופן כללי ("המקור מקורב לצמרת אש"ף, לא בארץ"), מסר אבנרי שודו של פרטים סנסציוניים, שהיו אותה שעה בבחינה חידוש גמור בארץ ובעולם: נשיא סוריה, האפו אל-אסד, מתנה את חידוש המנדט של כוח-המשקיפים של האו"ם בגולן בשיתוף אש"ף במשא-ומתן לשלום. כדי להקל על כך, תבע אסד מיאמר עראפאת לשנות את העמדה הרישמית של אש"ף, בכיוון של הכרה בישראל. עראפאת קיבל את דעתו של אסד.

גלגלי הסבתא

מוינהאן ביקש הוראות. מן המטוס שבו טסו אותה שעה מורד וקיסגינר למוינחה הרחוק, באה הוראה חרימשמעית: להצביע בעד.

היום מפלגה - מחר מפולח

ה יתה זו מפלה מוחצת לממשלת ישראל. מפלה שאותה היא הנחילה לעצמה. למחרת היום התכנסה הממשלה לשיבה דרמאטית מייחדת, שנמשכה חצי-יום. חכרית היו המומים. ראש' הממשלה לא יכול היה לחזור בו מהצהרותיו הקיצוניות, שהשמיע שלושה ימים בלבד קודם-לכן. אחרי לבטים קשים, קיבלה הממשלה החלטה שהיתה כולה פרי של מבוכה ואובדן-עצות: הממשלה השלימה עם המצב ברמת-הגולן. כלומר: עם המשך נוכחותו של כוח-המשקיפים של האו"ם. בנסת-בות שנוצרו במועצת-הביטחון. נוצר עתה קשר ישיר וקבוע בין הסדר' הביניים בגולן ובין הדיונים להשגת הסדר כולל, בהשתתפות אש"ף. הממשלה לא תשתתף בישיבת מועצת-הביטחון, שאליה יוזמן אש"ף. כלומר: המועצה תתכנס, בהיעדרה של ישראל, והדיון ייערך בין אש"ף ושאר הנציגים הערביים ובין חברות המועצה, וביכללן ארצות-הברית. בריטניה וצרפת. ממשלת ישראל הצליחה לבודד את עצמה מיד ודהוציא את עצמה מן המישחק. ממשלת ישראל השמיעה איומים סתומים על הת' נחלות נוספת בגולן. הדבר הועבר לוועדת-שרים. היתה זו מחווה סתרת-תוכן, שנועדה לעשות רושם בציבור הי' ישראלי ולספק את הקנאים, בעולם אין הדבר עושה עוד רושם, כי הכל משוכנעים כי במקום או במאוחר תחזיר ישראל את הגולן, ואז תצטרך הממשלה לפרק את היי' שובים. ככל שירבו היישובים — כן יהיה תפקידה של הממשלה קשה או יותר. היא טומנת מוקשים בדרכה של עצמה. החלטות הממשלה הסתמכו על החלטתה האחרונה של הכנסת — החלטה אווילית, שנתקבלה באורגיה של היס' טריה, בעיקבות ההחלטה האנטי-ציונית באו"ם, כאשר ה"יונים", ממש קול עד שלמית אלוני מצביעים יחד עם מנחם בגין ויכולון המר נגד כל משא-ומתן עם אש"ף. בכל מחיר ובכל תנאים שהם. מאורעות השבוע הוכיחו, מעל לכל, כי הקצב מואץ והולך. מול תופעה זו עומדת ממשלת-ישראל חסרת-ישע, כבולה בסיסמות אוויליות של עצמה, ללא תשובה וללא דרך. לפי כל הסימנים, יוסיפו המאורעות להת' קדם בקצב מזורז. אם לא תיערך הממשלה לקראתם, עלידי שינוי עמדתה בעניין הפסי' טיני, תהפוך המפלה המוחצת של השבוע התי' מוטטות מדינית.

הקובעים. הטומנים בחובם חידוש מכריע, מבלי לשים אליו לב כלל בים המלל. וזה הדבר שקרה להודעה המוסקב' אית בטלוויזיה הישראלית. היו בה, כמוכן, חזרות רבות על סיסמות ישנות, ובי' ייחוד ההתקפה הפלסטינית על הסדר-הביניים הישראלי-מצרי, השגוא על הסובייטים עוד יותר מאשר על הפלס' טינים. אולם לאחרי-מכן בא פסוק מהפכני, שזעק ממש מתוך הטכסט: "שני הצדדים מסכימים שהפיתרון הצודק לבעיית הי' מיוחדת-היתרון יכול לבוא עלידי נסיגת הכוחות הישראליים מכל השטחים הערביים הכבושים והבטחת הזכויות החו' קיות של העם הפלסטיני, כולל זכותו לקיום מדינתו הלאומית החופשית על אדמת פלסטין, כחת-אם להחלטות האומות המאוחדות". הפסוק האחרון כולל שלוש הכרזות, שמעולם לא נש' מעו כדוגמתן במיסמך רישמי כלשהו של אש"ף. הוא מבטל לחלוטין, וסופית, את האמנה הפלסטינית המפורסמת.

ראשית: לראשונה מדובר גלויות על "מדינה לאומית פלסטינית". וזה, בלשון אש"ף, ההיפך הגמור מ"מדינה דמוקרטית חילונית". שהיא רבי-לאומית או דו-לאומית. אטילו בוועידה הפלסטינית בקאהיר בשנה שעברה, שביטלה למעשה את תוכנית, "המדינה הדמוקרא' טית", נאמר רק שאש"ף רוצה להקים, "שילטון לאומי" בחלקים של הארץ שיוחזרו עלידי ישראל. נוסח זה התי' פרש כאי-נוכחות לדבר בצורה חדרמשעית על "מדינה לאומית", "מדינה לאומית" פירושה, גם לפי פירסומים רישמיים של אש"ף בעבר, חלוקת הארץ והשלמה על' קיום ישראל. שנית: אין מדובר על, הפיכת פלסטין למדינה לאומית, אלא על הקמת מדינה לאומית פלסטינית, על אדמת פלסטין. וזהי הסכמה מפורשת לחלוקה. קטע זה סולף, אגב, ברוב עיתוני ישראל. שלישית: המילים, "בהתאם להחלטת האומות המאוחדות" פירושו קבלת כל החלטות האו"ם, וביכלל זה החלטת החלוקה והחלטת מועצת-הביטחון מיספר 242. מאחר שאין אף החלטה אחת של האו"ם שאינה מכירה בקיומה של ישראל ובזכותה לריבונות, לעצמאות, ולשלמות טריטוריאליה, כוללות ארבע מילים אלה, בשפה דיפלומטית עקיפה אך מפורשת, הכרה בקיום ישראל. באותה שעה פירסם עראפאת במוסקבה הודעה משלו, שבה הביע תמיכה, "בכל הצעדות שעשתה ברית-המוע' צות — ובכלל זה, כמוכן, הודעת אנדרי גרומיקן שהסדר הסופי על שתי המעצמות לערוב לקיומה ולביטחונה של ישראל.

כדי לתאם את העמדות בכיוון זה, טס עראפאת במפתיע למוסקבה. (עד לאיתו רגע, לא ידע איש מה פשר הנסיעה החטופה). כתוצאה מכך, צפויה בימים הקרובים מחוזה של אש"ף שתקל על הזמנתו לזינבה ולכל פורום אחר של משא-ומתן לשלום. חלק מהדברים האלה התאשרו כבר באותו יום, כאשר מסר קורט ואלדהיים את הדו"ח הסודי שלו לראש' הממשלה. מזכיר האו"ם דיבר קודם לכן עם אסד וערי' אפאת. הוא מסר כי המשך נוכחותו של כוח האו"ם יתנה בכניסת מייחד של מועצת-הביטחון, שאליה יוזמן אש"ף. כל זה היה ידוע ליצחק רבין, כאשר נאם בפני עורכי העיתונים, השאלה שהוצגה לו באה בעיקבות הודעתו של אבנרי. הוא הגיב עליה בצורה הקיצונית ביותר. הודיע ראשיה-הממשלה: ישראל לא תשתתף בכל דיון באו"ם בנוכחות אש"ף, לא תסכים להתנאת נוכחות כוח האו"ם בדיון כלשהו במועצת-הביטחון. מדבריו ומדבי' ריהם של דוברים אחרים של הממשלה נבע, כי ישראל תבטל את הסדר-הביניים עם סוריה, אם יתקבלו התנאים הסריים. למעשה חגיש בכך יצחק רבין אולטימטום לעצמו.

הכרה דהיפקטו - בישראל

ה משך המאורעות עבר לשני מוקדים: מוסקבה וניו-יורק. במוסקבה התנהלו הדיונים בין עראפאת וראשי המדי' גיות הסובייטית בסודי-סודות. השאלות היו: אי זו מחי וזה לעשות. רכ מה להתקדם בשלב הנוכחי. בעניין זה קיים פער מפוים בין האינטרס הסובייטי לאינטרס של אש"ף. האינטרס הסובייטי הוא שאש"ף יתקדם במהירות לקראת עמדה, שתרוקן מתוכו את טענות ארצות-הברית נגד שיתופו במשא-ומתן. הנשיא ג'ראלד פורד הכריז, כי ממשלתו לא תכיר באש"ף כל עוד לא יכיר אש"ף בישי' ראל. מוסקבה היתה מעוניינת, על כן, שאש"ף יעשה את הצעד הזה, וכך יאלץ את האמריקאים להכיר בו. החיסרון הסובייטי נבע משיקול פשוט. הנרי קיסגינר מוכן עתה להכיר באש"ף, כפי שמעידים מיסמכי האורולד סונדרס וצ'ארלס יוסט (ראו החדון). אולם הוא רוצה ללחוץ תחילה את עראפאת אל הקיר, להכריח אותו לעבור כולו למחנה האמריקאי, תמורת החכרה האמריקאית בי' אש"ף. מוסקבה חוששת מפני, "תרגיל קיסגינר" כזה, שכבר הצליח בקאהיר. היא רוצה להשיג את הזמנת אש"ף לזינבה מ ב ל י שאש"ף ייאלץ להצטרף למחנה האמריקאי. עראפאת עצמו, לעומת זאת, חושש מפני התקדמות מהירה מדי בכיוון של הכרה בישראל. כמו כל ראשי אש"ף, הוא מוכן עתה להכיר בישראל תמורת הסכמתה של ישראל להקמת מדינה פלסטינית. אולם הוא סבור כי את ההכי' רה הרישמית יש להושיט רק בסוף המשא'